

PAISATGES DE MONTGAI I BUTSÈNIT: EL RIU SIÓ

Espai Natural Protegit Serra de Bellmunt i Almenara

La Serra de Bellmunt i el paisatge de Montgai i Butsènit es defineix i es dibuixa en gran part gràcies a l'absència de cursos importants d'aigua i per una baixa precipitació. Enmig d'un clima subàrid, amb precipitacions de 400 a 450 mm anuals, i riu Sió pren un fort protagonisme.

El riu Sió recorre la Segarra, l'Urgell i arriba a la Noguera, on, sobre Balaguer, s'uneix amb el Segre. La presència del Sió dibuixa la subcomarca de la Ribera del Sió, formada per aquells pobles i territori que arregen aigües que drenen el Sió i que és limitada per les serres de Bellmunt i d'Almenara a la part més occidental, i per la serra Blanca a Cubells. La Ribera del Sió, que antigament havia sigut comarca pròpia, està formada per la part de secà, coneguda com a Alt Sió, a la Segarra i a l'Urgell, i la part de regadiu de la comarca de la Noguera, anomenada Baix Sió i que acull Montgai, Cubells, Preixens i la Sentiu de Sió.

Al seu pas per Montgai i Butsènit, el riu Sió ha abastit la població d'aigua, ha vetllat les terres agrícoles més fèrtils, aquelles properes a la llera del riu, i ha alimentat secles i canals, que al seu temps reguen camps i horts. Antigament les seves aigües eren la força motriu que feia funcionar molins d'oli, moldre gra i fer farina, o generar llum. Així teixeix una trama de molins fariners a la vora del riu, amb cal Moliner de Butsènit, el molí de Montgai, i els molins de farina de Preixens, les Ventoses, Flix, la Sentiu de Sió i Balaguer. De tot aquest patrimoni hidràulic només es conserva el Molí de Butsènit i el sifó del Sió de Muller.

Durant anys també ha acollit activitats quotidianes com la bugada o la neteja personal abans que arribés l'aigua corrent a les cases.

“ Com que no hi havia safarejos, les dones agafaven una fusta i anaven al costat del Sió a fer la bugada. ”

Joan Cassan
(Cal Sastre, Montgai, 1931)

“ Al Sió els nois hi anàvem a banyar-nos, fins que es van posar dutxes. ”

Remigio Solé
(Ca la Ina, Montgai, 1928)

Veïns de Montgai remullant-se al riu Sió, 1949.
Font: Fons Memòries de Montgai i Butsènit.

Veïna de Montgai al riu, anys cinquanta.
Font: Fons Memòries de Montgai i Butsènit.

Tireball a les vimeteres, anys cinquanta.
Font: Fons Memòries de Montgai i Butsènit.

Tireball a les vimeteres, anys cinquanta.
Font: Fons Memòries de Montgai i Butsènit.

LES VIMENERES

El conreu del vímet, anomenat en aquesta zona *vímen*, va tenir un important pes econòmic a Montgai fins als anys seixanta. Al vímet hi treballaven moltes dones que es dedicaven a recol·lectar, esporgar i pelar.

Antigament el vímet també creixia de forma natural a marges de recs i rius, on les seves arrels podien disposar d'una bona font d'aigua. Als secans de Montgai, els *vímens* creixien al llarg del riu i a parcel·les més allunyades. Del vímen se'n feien estris de tot tipus, alguns tan coneguts com els cistells o els barrets.

“ Recordo com cada any a l'hivern tallaven els vímens. A la primavera següent rebrotaven, durant l'any creixien i a l'hivern els tornaven a tallar, a la canalla ens agradava anar-hi perquè hi podíem jugar sense que ningú ens veiés. ”

Francisco Prats
(Cal Petit de l'Amigó, Montgai, 1944)